Опубликован на (https://bnm.md)

05.02.2024

Video// Podcast „Dă sens banilor”, episodul 1 din 2024. Guvernatoarea BNM, Anca Dragu, răspunde la întrebările presei și își prezintă prioritățile

Invitatul Invitatul jurnalistei Liliana Barbăroșie este Anca Dragu, Guvernatoarea BNM.

Toate podcasturile [1]

Acest podcast este produs de BNM, in scopul educației financiare a cetățenilor.
Opiniile exprimate în acest podcast nu reprezintă punctul de vedere oficial al BNM.

Transcrierea podcastului „Dă sens banilor”:

Suntem la primul podcast din seria „Dă sens banilor” din acest an. Vom răspunde astăzi, în mod special, la întrebările presei, dar pentru că sunteți la început de mandat și oamenii abia încep să vă cunoască, voi începe cu câteva întrebări din registrul - cine este Anca Dragu? Două avantaje care vă scot în evidență: știți bine ce este UE și nu toată lumea știe acest lucru și, doi, nu aveți nici un fel de afinități pe aici, în condițiile în care Moldova este considerată „țara cumetrilor”. Cum vedeți dvs. aceste avantaje? Cum vă pot ajuta?

Anca Dragu: Clar că sunt avantajele cele mai importante pe care pot să le aduc în Moldova și la Banca

Națională a Moldovei, mai ales în acest proces de negociere a aderării la Uniunea Europeană. Cunosc parcursul unei țări de a deveni membră a UE, cunosc parcursul României în acest caz, cunosc și parcursul altor țări care au devenit membre ale UE, și înainte de aderare, și dificultățile cu care s-au confruntat imediat după. În perioada în care am lucrat de exemplu la Comisia Europeană, știu exemplul Croației, care a venit în Uniunea Europeană cam în același timp când eu am devenit funcționar european. Și am văzut atunci eforturile dumnealor. Croația este un caz de succes astăzi. Croația este deja membră a zonei euro, este membră cu drepturi depline în zona Schengen. Deci, Croația este o țară de urmărit. Da, cunosc ce înseamnă parcursul din timpul aderării, dar și de imediat după aderare. Acest proces de aderare este unul, nu-mi place să spun greoi, dar este intens. Dar și satisfacția la capătul acestui proces este una uriașă și trebuie să spunem din capul locului: apartenența la Uniunea Europeană este garanția păcii, securității, garanția democrației și a prosperității. Sunt patru elemente extraordinar de importante și mă bucur că s-a creat această situație în care Moldova și moldovenii să fie în procesul de aderare și să facă diferența între a fi în interiorul UE sau în exteriorul UE. Să ne uităm la România și la ce ar fi însemnat în contextul actual ca țări ca România, Bulgaria, Țările Baltice de exemplu, să fi fost în afară – ar fi fost o situație destul de dificilă în contextul actual. Deci, experiența din procesul de aderare, experiența de la Bruxelles, dar și experiența de la FMI cred că mă fac un profesionist foarte potrivit pentru acest moment. Faptul că nu am relații de rudenie cu nimeni din Moldova este un avantaj cu siguranță. Moldova, fiind o țară cu o populație nu foarte numeroasă, e normal ca lumea să se cunoască, au fost colegi de școală, de facultate, au locuit în aceeași zonă, în același cartier, în același sat, dar faptul că eu vin din afară într-adevăr cred că dă un fel de distanță egală față de toți.

Vi s-a lipit deja o etichetă - guvernator european. Cum vă potriviți cu ea? Ce poate face mai bine un guvernator al BNM care vine din UE?

Anca Dragu: În primul rând mă simt onorată de această etichetă de guvernator european si sper că este de bun augur. Pentru un guvernator care cunoaștere mecanismele de luare a deciziilor în UE este un avantaj clar. Știi care sunt capitolele de negocieri, cum se conduc negocierile, cine este important într-o negociere, cum poți administra presiunile la nivel intern și la nivelul negocierilor externe. Da, clar, cunoașterea acestui proces este un mare plus.

Ați deținut atât funcții înalte politice, cât și în ierarhia financiară. În ce rol vă simțiți mai bine? Aș vrea să înțeleagă publicul ce vă place mai mult sau unde vă simțiți mai puternică și utilă – în politică sau în economie?

Anca Dragu: Am avut un rol important și în mediul privat, o funcție importantă în energie. Dacă e să ne uităm la guvern și parlament, m-am simțit mai bine în guvern, în zona executiv, pentru că este o zonă mai dinamică, și cred că sunt un om rapid și de acțiune. În mediul privat m-am simțit, de asemenea, foarte bine și am putut să văd dinamica mediului privat. Și trebuie să mai spunem că sunt într-adevăr diferențe între mediul privat și mediul public, dar că aceste diferențe ar trebui ușor,ușor să se estompeze. Întotdeauna am spus că ar fi interesant să avem un fel de internship de la stat la privat și invers, astfel încât fiecare să se uite și din punctul de vedere al celuilalt. Statul vine cu reglementări și atunci când vine cu reglementări peste noapte, rănește foarte mult mediul privat. Mediul privat nu are decât să se conformeze, nu are timp, nu are resurse și aici apare o neîncredere între cei doi participanți la ecosistem.

ZIARUL NAȚIONAL: Care a fost cel mai puternic argument care v-a convins să lăsați „confortul" de la București, unde dețineați o funcție publică înaltă și unde vă este familia, pentru a „rezolva problemele" băncii centrale de la Chișinău și a pregăti instituția către aderarea Republicii Moldova la UE?

Anca Dragu: În primul rând trebuie să spunem că distanța de la București la Chișinău este exact distanța de la București la Cluj. Sunt în jur de 450-460 de km., adică asculți în mașină două podcasturi mai lungi și ajungi de la București la Cluj sau la Chișinău. Deci, nu este o distanță nici fizică, nici mentală foarte mare și vreau să insist asupra acestui concept de distanță mentală. La Chișinău mă simt ca la București. Și nu aș putea spune că am lăsat un confort. Și la București munceam foarte mult, în oricare oraș am lucrat am

muncit foarte mult și îmi vedeam familia sau prietenii doar în weekend sau, eventual, seara târziu. Dar, este foarte important momentul pe care Moldova îl traversează acum. Această începere a negocierilor pentru aderarea la UE este un moment unic, este un moment la care nu speram acum câțiva ani și cred că trebuie toți să facem toate eforturile pentru ca acest vis, aderarea la UE, să devină realitate. Deci, este vorba despre importanța covârșitoare a momentului actual și nu trebuie ratat. Toate lumea, cum spuneam, trebuie să pună umărul și să facem acest efort să fim în UE.

Ascultați podcasturi?

Anca Dragu: Da, ascult.

Despre ce?

Anca Dragu: Despre orice. În special, îmi plac cele care nu sunt din domeniul meu, din economie. Și eu aveam un podcast, recunosc că de când am venit în Moldova nu prea am mai avut timp pentru podcastul meu. Dar da, ascult. Îmi plac temele istorice, temele sociale.

Să vorbim despre economie și finanțe acum. Aș vrea să începem cu un tablou general. Cum arată evaluarea dvs. economică și financiară asupra momentului? Ce ați spune despre Republica Moldova, comparată cu vecinii, România, regiunea? Cum am încheiat anul? Ce ne rezervă viitorul?

Anca Dragu: Anul 2023 pentru Moldova s-a încheiat cu un deficit bugetar mai mic decât cel prognozat și aceasta este o veste foarte bună. Și acest lucru a ajutat la reducerea inflației. Față de o prognoză de 6 la sută din Produsul Intern Brut (PIB), cred că datele au fost undeva la 4,6 la sută. De exemplu, România a fost puțin pe dos. Față de prognoza de 4,4%, rezultatul final a fost undeva aproape de 6 %. Avem în Moldova un dezechilibru extern, care ne face vulnerabili desigur la finanțarea externă, acesta este deficitul de cont curent foarte mare dintr-un dezechilibru pe balanța comercială și acesta este un aspect care cu siguranță nu se va rezolva peste noapte, dar trebuie să fie și știu că este în atenția guvernului. Banca Națională contribuie cu instrumentele pe care le are la dispoziție, nu foarte multe. Deci, deficit bugetar intern a fost sub cel prognozat și este o veste bună, deficitul extern este la nivelul prognozat, dar este, din păcate, mare și aici trebuie să se concentreze autoritățile pe măsuri mai concertate pe o perioadă mai lungă de timp. Remarcăm că economia Moldovei se apropie din ce în ce mai mult de economia UE. Dacă ne uităm la exporturi, acestea au ajuns la circa 65 la sută din exporturile Moldovei către UE, cea mai mare pondere este, desigur, către România. Acest lucru cu 10 -15 ani în urmă arăta cu totul diferit, relațiile între economia Moldovei și a UE erau mult mai slabe. Adică, această tendință a Moldovei de a se apropia mă bucur să văd că s-a făcut simțită și este acum pe ultima sută de metri. Una peste alta, însă în continuare vedem o intermediere financiară foarte scăzută. Adică, creditul neguvernamental raportat la PIB este undeva la 21 la sută și e puțin. Media Uniunii Europene este undeva 90 la sută. Asta înseamnă că miliarde nu se regăsesc, nu ajung în economie. Intermedierea financiară ar trebui să fie dinamizată cumva. Nu ar trebui să ne așteptăm să fie modificări spectaculoase peste noapte, pentru că asta ar conduce la alte dezechilibre, dar trebuie să avem acest lucru în minte și să gândim o serie de măsuri care să faciliteze intermedierea financiară, adică companiile să fie mai bancabile, iar băncile mai ușor de abordat. Piața bursieră desigur joacă un rol în acest proces și piața bursieră aici este loc foarte mult de a se dezvolta.

BANI.MD: Ați afirmat că, „prăbușirea inflației la 4,2%, de la peste 30%, a arătat că îndepărtarea bruscă de energia rusă a dat roade". Asta înseamnă că gazul rusesc a fost principala cauză care a tras inflația în sus?

Anca Dragu: Cu siguranță. Creșterea prețurilor la energie a fost principalul factor care a dus la creșterea prețurilor în toată Europa. Cazul Moldovei era unul și mai special, pentru că dependența de gazul rusesc era una totală. Faptul că în ultimii peste doi ani vedem că această dependență a scăzut semnificativ grație UE, în special a României, a făcut posibilă această relaxare a prețurilor la gaze și energie electrică. În același timp, avem și sprijinul guvernamental care a condus la o descreștere mai rapidă a prețurilor la gaze și electricitate

și acest sprijin guvernamental a ajutat foarte mult, dar, vedeți, inflația ține foarte mult de percepție. Este și această componentă a inflației, așteptarea inflaționistă. Deci, așteptarea inflaționistă generează inflație, la rândul ei, deci inflația are acest caracter de a se autogenera odată ce intri pe acest trend. Or, în momentul în care era cunoscută această dependență de gazul rusesc, aceasta crea o incertitudine, o nesiguranță și cumva modela un comportament inflaționist. Deci, măsurile acestea prin care Moldova avea depozite de gaze în România, prin care se asigurau importuri de gaze și energie electrică dinspre România, aceasta a făcut ca reacția vizavi de inflație, de creștere prețurilor să se tempereze și să vedem într-adevăr o contribuție pe reducerea drastică a inflației. Au mai fost și alte câteva elemente, un an agricol bun ar trebui menționat și ceva măsuri luate de Banca Națională a Moldovei pentru limitarea creditului, introducerea de niște norme de îndatorare care au redus creditul către populație.

Clubul Presei Economice: Ce pași ar putea și ar trebui să întreprindă Banca Națională a Moldovei pentru a promova creșterea economică a țării, a crea un sector privat mai competitiv și a crește stabilitatea sectorului financiar în contextul aderării Republicii Moldova la UE?

Anca Dragu: Aș vrea să fac foarte clar următorul lucru: obiectivul principal al BNM este ținerea sub control a inflației, ținerea sub control a creșterii prețurilor. Acesta este obiectivul principal în țările Uniunii Europene, avem acest obiectiv de țintire a inflației, această manieră aceasta de conducere a politicii monetare. Ne uităm la activitatea economică tot în contextul cadrului legal și al mandatului pe care Banca Națională îl are. Desigur, trebuie să avem o economie fără dezechilibre. Inflația este un dezechilibru macroeconomic intern. Inflația ar face ca apetitul investițional să fie redus, ar face ca încrederea oamenilor și a firmelor în economie să fie foarte scăzută și, ca atare, aceștia să nu investească sau să aibă această tentație de a scăpa cât mai repede de monedă, de a crește viteza de circulație. Dar noi trebuie să ne uităm la economie în termeni largi, și atunci da, prețurile trebuie să fie stabile pentru a ne asigura încrederea în economie. Și atunci, da, ne uităm la componentele acestea ale economiei, și vorbeam mai devreme despre deficitul comercial. Da, trebuie să avem mai multe investiții directe, investiții care să crească oferta internă. Acest dezechilibru pe balanța comercială înseamnă că ceea ce produce Moldova nu este suficient. De asemenea, știm că ceea ce exportă Moldova este, cum spuneam la început, în zona de Low Tech – Mid Tech, și, deci, avem un dezechilibru pe termenii comerciali. Deci, avem nevoie de firme care să asigure producție și export, în zona aceasta de tradebles, dar aceste forme investesc dacă nu este un mediu inflaționist, dacă ratele dobânzilor sunt la un nivel acceptabil. Or, cu o rată a dobânzii la un credit de 20-30 la sută, nimeni nu va lua acel credit. Ce să faci? Ce activitate economică generează un randament atât de mare încât să plătește rate la credite atât de mari? Deci, mandatul principal al unei bănci centrale este acel de ținere sub control a prețurilor, ținere sub control a inflației, într-un context economic cu perspectivă. Și cred că asta trebuie să punctăm: noi trebuie să înțelegem direcția în care trebuie să se îndrepte economia Moldovei, deci cu investiții în zona de tradebles, cu investiții mai solide. Avem o problemă cu demografia, o au multe state, Moldova este una dintre ele: avem această problemă de plecare a forței de muncă și plecare a tinerilor talentați și performați. Și România are această problemă, și alte țări care au devenit membre ale UE, după 2000 s-au confruntat cu această problemă, Polonia, Ungaria. Dar pe măsură ce nivelul de trai crește, pe măsură ce vedem că investițiile creează locuri de muncă, vedem și fenomenul prin care oamenii se întorc în țară. Apropo de acest lucru, eu vreau și sper să aduc la Banca Națională a Moldovei câțiva tineri talentați moldoveni care lucrează prin lumea largă și care să vină, să se întoarcă acasă și să contribuie cu ceea ce au acumulat cunoștințe și experiențe la creșterea economică a Moldovei. Deci, pe scurt, banca își face mandatul, asigură stabilitate pe zona prețurilor, dar se uită și la sectorul bancar, ca acesta să fie pregătit pentru a finanța mai mult economia reală și sper să avem timp să discutăm mai mult și pe partea aceasta cum să finanțăm mai bine economia reală.

Revista BUSINESSCLASS: Una din problemele economiei moldovenești, menționate de către dvs., ține de deficitul enorm de cont curent, cauzat de deficitul comercial enorm în cea mai mare parte. Acesta se datorează, la rândul său, de valoarea adăugată extrem de scăzută a exporturilor pe fundalul valorii adăugate înalte a importurilor. Altfel spus, exportăm produse ieftine, în mare parte materii prime și importăm produse finite scumpe. Această stare de fapt se reflectă și în structura portofoliului de creditare. Aproape jumătate din volumul creditelor acordate companiilor revine comerțului, iar ramurile de

producere, în special industriile, dețin ponderi derizorii. Bineînțeles, această structură se pliază pe structura economiei în general, care s-a constituit pe parcursul unei perioade îndelungate de timp. Cum este posibilă o redresare a situației și care ar fi rolul BNM și a sectorului bancar în acest sens?

Anca Dragu: Un cadru macro cât mai stabil, și aici mă refer la inflație, care să permită o finanțare la costuri decente, pentru că o inflație mare înseamnă și rate mari ale dobânzilor și închidem creditarea cu totul. Dincolo de programele guvernamentale care pot stimula investițiile, și aici nu vreau să vorbesc în numele guvernului, dar și banca centrală se poate uita la condiții diferențiate în ceea ce privește, de exemplu, rezervele minime obligatorii pentru băncile care sunt mai active în zona de creditare. Stabilitatea sistemului bancar este obligatorie. Acest lucru nu se negociază. Dar, într-adevăr, putem să ne gândim la mai multe resurse rămase la dispoziția băncilor care doresc să se implice în creditare. În acest moment simt nevoia să am o discuție față în față cu firmele și cu băncile, și această discuție deocamdată nu am avut-o, pentru că trebuie să înțeleg și cererea, și oferta. Așa funcționează economia, pe bază de cerere și ofertă. Ce nevoi și dificultăți întâmpină ambele părți. Sunt convinsă că aceste discuții vor duce la soluții. Dacă îi asculți pe oameni, afli soluția în momentul dialogului.

Infomarket: Scopul principal al Băncii Naționale este menținerea ratei inflației în coridorul 5% pe an +/- 1,5 puncte procentuale (adică de la 3,5% la 6,5% pe an). Deflația, ca și inflația, dăunează dezvoltării economice și menținerii stabilității prețurilor. În perioada 2022-2023, Banca Națională a aplicat măsuri stricte de politică monetară pentru a preveni inflația excesivă și în decembrie aceasta coborâse deja sub 5%, rămânând în coridor și însumând 4,2% pe an. Rezultă întrebările: Credeți că măsurile luate de Banca Națională au dus, de fapt, la o creștere bruscă a inflației în Moldova, al cărei nivel a ajuns la 34,62% pe an în octombrie 2022 (ceea ce este un record absolut pentru întreaga regiune)? Cu alte cuvinte, dacă acțiunile BNM ar fi fost altele, este posibil ca vârful inflației să fi fost cu 10-15 puncte procentuale mai mic? Credeți că Banca Națională, după ce a accelerat procesul de combatere a inflației ridicate cu ajutorul instrumentelor de care dispune autoritatea de reglementare, nu va mai putea opri procesele inflaționiste în timp util și în lunile următoare în Moldova se va înregistra deflație? Când vă așteptați ca acest indicator să se rostogolească dincolo de limita inferioară a coridorului (sub 3,5% pe an?) Ce măsuri va lua BNM pentru a reîntoarce inflația pe culoarul dat, de exemplu prin slăbirea monedei naționale, punând astfel capăt proceselor deflaționiste și stimulând exportul de produse moldovenești?

Anca Dragu: În primul rând, regimul valutar este unul de flotare administrată, managed flotation, adică banca centrală intervine numai pentru a atenua anumite șocuri bruște, anumite șocuri în piață. Nu pentru a fixa rata de schimb. De fapt, nu ar fi posibil acest lucru, pentru că piața ne-ar învinge. Dacă noi, Banca Națională, ne-am gândi, ce bine ar fi să fie cursul atât, nu s-ar putea face lucrul acesta sau s-ar putea face lucrul acesta, dar pe o perioadă scurtă de timp. Noi nu avem la Banca Națională un buton prin care să stabilim cursul. Este rezultatul acțiunii economice și el trebuie să fie în linie cu fundamentele economiei. Despre asta spuneam mai devreme: trebuie să atenuăm mișcările bruște ale cursului. Dacă ai o intrare masivă de valută în piață, o achiziție, un activ semnificativ, atunci desigur nu vrei să ai un profil al cursului ca dinții de fierăstrău. Trebuie să atenuezi șocurile bruște, nedorite. Folosirea politicii valutare pentru a stimula competitivitate economiei nu este o soluție și acest instrument s-ar epuiza foarte rapid și cu efecte foarte grave pentru economie. Apoi, trebuie să spunem foarte clar că rezervele valutare ale țării trebuie să stea acolo și sunt ca un gard de protecție pentru Moldova ca pentru orice țară din lume. Nu ne jucăm cu ele. Dacă Banca Națională putea face altfel? Eu nu sunt analist economic și nu aș putea să răspund ca un analist. Trebuie să ne uităm, de exemplu, dacă punem, pe același grafic - rata de politică monetară și rata inflației. Vom vedea că rata inflației crește la un moment dat, iar rata de politică monetară are un lag (eng. întârziere) în timp cu care crește. Probabil că dacă acea creștere a politicii monetare se întâmpla mai repede, atunci profilul de creștere a inflației era altul. Dar, repet, este puțin incomod pentru mine să comentez aceste lucruri. Când voi fi analist economic, voi discuta și despre deciziile luate de către alții.

Riscul deflației îl vedeți?

Anca Dragu: Trebuie să spunem clar care e diferența dintre deflație și dezinflație. Deflația înseamnă

reducerea prețurilor. Or, nu cred că suntem în acel risc. Adică dacă o pâine costă acum 10 lei, nu ne așteptăm că mâine va costa 9 lei. Dezinflația este reducerea ritmului de creștere a prețurilor. Da, ne așteptăm să rămânem în ritmul acesta. Prognoza noastră ne duce undeva sub 4% pentru acest an. Adică dacă o pâine este 10 lei și a fost 9 lei cu o lună în urmă sau șase luni, ne așteptăm să fie nu 11 lei ci să fie 10,5. Deci este o scădere a ritmului de creștere a prețurilor. Prețurile continuă să crească, dar într-un ritm mai mic. Există teorii la creșterea prețurilor. Trebuie să ne uităm și la alte fenomene care ar putea să apară. De exemplu, stagflația care este un alt fenomen extrem de periculos. De exemplu, prețurile cresc, ai inflație, dar creșterea economică este spre zero sau chiar invers. Adică dezechilibre totale. Această situație este una extrem de grea, dar nu suntem acolo și nici nu văd posibilitatea de a ajunge acolo. Vorbeam mai devreme despre creșterea exporturilor, despre creșterea investițiilor, a încrederii. Vreau să spun că acest proces de reforme pentru aderarea la Uniunea Europeană, acest proces pe care Moldova l-a început reprezintă în sine un punct de creștere a atenției investitorilor asupra Moldovei și de creștere a investițiilor. Deci, toate reformele care vor avea loc în următorii câțiva ani și care derivă din negocierea acestor capitole cu Uniunea Europeană reprezintă tot atâtea măsuri de reformă care se vor resimți și vor conduce cu siguranță la creșterea încrederii investitorilor. Am văzut acest fenomen că s-a întâmplat în România, Bulgaria, Polonia. Toate țările acestea au avut o mult mai bună reputație sau atenție pentru investitori.

RUPOR.MD: În efervescența politică actuală, s¬-a făcut referire la o apreciere accentuată a leului moldovenesc și că exportatorii suferă pierderi de pe urma unui leu puternic. Mai e loc de apreciere sau BNM mizează pe o depreciere ușoară în 2024?

Anca Dragu: Tendința aceasta de apreciere am văzut-o de ceva timp și se păstrează pe un trend administrabil și pentru economie. Ideea că deprecierea va conduce la creșterea exporturilor este o idee cel puțin năstrușnică. Nu va conduce la o creștere a exporturilor peste noapte. Pentru că exporturile țin mai ales de elementul de competitivitate, de cost. Înseamnă mult mai mult decât atât, înseamnă să ai piețe de desfacere, să ai contracte acolo, să ai relații comerciale, să ai unde să exporți produsul acela. Dacă noi două facem acum un produs foarte ieftin, nu putem să le exportăm mâine pe piața Germaniei. Trebuie să mergem până în Germania, acolo să înființăm o filială, să angajăm un traducător, să angajăm în jurist care să ne învețe care sunt regulile de pe piața Germaniei. Deci înseamnă mult mai mult decât faptul că avem un produs la un preț bun. Da, e adevărat este o relație, dar nu este singura componentă, nu este o relație de unu la unu.

JURNAL TV: În ultimii doi ani, conducerea Băncii Naționale a fost acuzată, inclusiv de reprezentanții guvernării, că a întârziat să intervină cu anumite măsuri pentru temperarea inflației. Acum, odată ce ritmul de creștere a prețurilor a încetinit, iar leul moldovenesc pare să piardă teren față de euro și dolar, care vor fi acțiunile BNM? Banca Națională va continua o politică de menținere a leului puternic sau îl va lăsa să se devalorizeze ușor, ceea ce eventual ar ajuta exportatorii moldoveni?

Anca Dragu: Nu pot să comentez discuțiile care au avut loc între diferite instituții ale statului și nu cred că este rolul unui guvernator să facă așa ceva, ba dimpotrivă. Cât despre politica valutară, cum spuneam, Banca Națională are acest regim valutar de flotare controlată, de managed flotation, asta înseamnă că ne uităm la piață ca să prevenim fluctuații bruște, majore, nejustificate care țin de anumite transferuri în piață, mai degrabă decât o tendință de termen lung. Cursul valutar trebuie să fie în linie cu fundamentele economice și nu Banca Națională are toate aceste soluții. Nu are cheia la toate problemele unei economii.

Agenția IPN: Prima decizie pe care ați făcut-o publică în calitatea de guvernatoare a BNM a fost semnarea cererii de aderare la Zona Unică de Plăți în Euro (SEPA). De ce e important? Cum evaluați dumneavoastră șansele unui răspuns afirmativ? Când se poate întâmpla? Și ce câștigă cetățenii, companiile?

Anca Dragu: Am găsit la Banca Națională acest proiect de depunere a cererii către EPC (European Payment Councile) de aderare a Moldovei la Zona Unică de plăți în Euro SEPA. Era un proiect dezvoltat de colegii din BNM în cadrul acestui proiect de Twinning, și au lucrat cu BNR, cu colegii de la Banca Națională a României. De altfel, de curând am și avut și o discuție cu dumnealor despre închiderea acestui program de Twinning.

De fapt, acest program ajunge la final și au fost făcuți foarte mulți pași importanți în cadrul programului. Deci, aderarea Moldovei la SEPA înseamnă că plățile din Moldova în euro către UE, desigur, vor fi rapide, vor fi sigure, vor fi și transparente din punctul de vedere al băncilor, pentru că trebuie să ne uităm și la niște reguli de transparență, dar în primul și primul rând vor fi mult mai ieftine. Adică, față de cât se plătește acum pentru un transfer, 10, 20, 30, 40 de euro, depinde și de bancă, și de țară, și de sumă, odată ce Moldova va fi în zona SEPA, acest cost va fi de 1, 2, 3 euro maxim. Asta înseamnă că plățile vor fi, cum spuneam, sigure, rapide, dar mai ales foarte ieftine. Nu te mai gândești că „au, cumpăr ceva de 200 de euro, dar mai dau și 30 de euro transferul." Va crea o dinamică a comerțului. Haideți să ne gândim la cei care muncesc în străinătate și vor să trimită acasă niște bani. Sunt costuri destul de mari. Și cred că aceștia vor fi cei care vor resimți primii, în mod direct și foarte plăcut, apartenența Moldovei la sistemul de plăți în euro. Evaluarea dosarului va dura circa un an, e greu de spus mai exact pentru că nu depinde de noi. Și apoi mai durează câteva luni implementarea soluției tehnice. Dar primul pas l-am făcut, am luat decizia de a începe această discuție. Și cred că trebuie să vedem și semnificația acestei cereri de apartenență la SEPA. Semnificația este aceea că Moldova se îndreaptă către UE cu toate forțele, pe toate căile. Vrem să fim în sistemul vostru de plăți, putem fi acolo. Eu sunt foarte optimistă vis-a-vis de acest proces și o să revenim la un alt podcast când se va împlini.

Se bucură cetățenii, se bucură companiile, dar băncile?

Anca Dragu: Și băncile. Da. Înțeleg întrebarea , de altfel la semnarea depunerii cererii pe care am trimis-o către EPS, prezenți au fost și bancherii, reprezentanții băncilor, la nivelul cel mai înalt, Asociația Băncilor. Și în intervențiile dumnealor au subliniat acest lucru, că ușurința plăților de fapt crește gradul de bancarizare pentru toată lumea. Adică, la acest moment, nu toată lumea are cont, nu toată lumea are acces la un serviciu bancar, fie că este de depozit, fie că este de credit. Or, în momentul în care te apropii cumva de sectorul bancar prin această ușurință a plăților, clar că devii mai bancabil, mai aproape de o relație mai firească între cetățean și bancă. Deci, băncile au susținut proiectul, chiar dacă, da, poate imediat vor avea venituri mai mici din comisioane, dar pot avea, pot accelera, de fapt, intermedierea financiară despre care vorbeam.

În continuare am să vă propun să descrieți pe scurt prioritățile, așa cum le vedeți la această etapă: îmbunătățirea accesului domeniului privat la finanțare și contribuția la dezvoltarea economică – sunt două probleme în care ar trebui să crească rolul BNM. Vă rog să-mi spuneți dacă înțeleg corect?

Anca Dragu: Da, absolut corect. Ca obiective: independența și integritatea băncii, contribuția la parcursul european al Moldovei, stabilitatea prețurilor și susținerea intermedierii financiare pentru susținerea activității economice, și creșterea sustenabilă a economiei Moldovei. Să nu uităm că avem în minte întotdeauna un proces de convergență: Moldova trebuie să se apropie de UE, inclusiv în ceea ce privește bogăția și prosperitatea. Și să vă dau un exemplu care arată că acest lucru e posibil. În anul 2000, când România a luat decizia de a face toate eforturile pentru a deveni membru al UE, veniturile PIB per capita în paritatea puterii de cumpărare era undeva la circa 26% din media UE. Cam atâta este astăzi și în Republica Moldova. La momentul aderării, deja eram undeva la 44%, adică aproape o dublare. De ce? Exact din aceste reforme pe care România a trebuit să le implementeze în procesul de negociere și de aderare. Cum spuneam, aderarea în sine e un proces de reformă și este un mare pas înainte. Astăzi România are un PIB per capita undeva la 78% din media europeană. Adică este peste Grecia și în apropiere de Polonia, Ungaria și Portugalia. În 2000, la 20 și ceva la sută, nu prea ne gândeam că e posibil acest lucru, dar da, a fost posibil cu muncă, cu reforme, și cu acest gând zilnic că noi suntem parte a UE și asta înseamnă comerț cu Uniunea, investiții în și dinspre Uniune, plăți în euro rapide și sigure. Cam așa văd eu provocările și cam așa pot să contribui prin acest mandat.

Logos Press: Sistemul bancar din Moldova are o rentabilitate mai mare decât băncile din țările vecine, în același timp, băncile comerciale din Moldova practic nu participă la activități de investiții în Moldova și nu sunt foarte active în acordarea de împrumuturi economiei naționale. Cum privește BNM acești factori? Și, intenționați să luați măsuri pentru a stimula participarea mai activă a băncilor comerciale la dezvoltarea

economiei naționale? Dacă da, ce anume.

Anca Dragu: În primul rând, trebuie să spunem clar că rentabilitatea, eficiența, în general, acestea sunt legate și de gradul de risc. Faptul că ești în afara UE înseamnă din start că e un risc mai ridicat, da? Raiting-ul de țară, de asemenea, îți arată și riscul, și randamentul superior pe care un investitor, indiferent de natura capitalului sau de originea capitalului, îl pretinde. Cum se spune: tangoul se dansează în doi - intermedierea financiară, cum spuneam mai devreme. Trebuie să ne uităm la ambele părți: și la cerere, și la ofertă. Și pe partea companiilor. Trebuie să ne asigurăm că aceste companii știu cum să discute cu băncile, sunt pe aceeași pagină cumva. Și, da, măsuri se pot lua, am mai spus cumva de securitizarea portofoliului bancar, poate de reducere a obligațiilor de rezerve obligatorii pentru anumite activități de creditare - acestea toate ar trebui și vor face obiectul unei analize. Adică, la acest moment noi discutăm ce s-a aplicat în diferite țări în lumea largă, tocmai pentru a se asigura că ce ține de sectorul bancar se întâmplă pentru stimularea intermedierii financiare.

Realitatea.md: Băncile din R. Moldova sunt acuzate că sunt „niște cămătari" care iau bani de la populație și business la dobânzi mici și dau credite scumpe. Cum veți demonta această percepție?

Anca Dragu: Nu cred că este o percepție generalizată. Analiza mea, de fapt, pe piața bancară arată că există un portofoliu de clienți, există produse bancare. Da, cum spuneam, tangoul se dansează în doi, trebuie să ne uităm și la partea de companii. În niciun caz nu aș pune o asemenea etichetă sistemului bancar și nu cred că este una corectă. Deci, datele nu arată așa ceva.

Noi.md: Cum poate Banca Națională, în conformitate cu legea, să controleze inflația în fața unui volum mare de importuri semnificativ mai scumpe? Ce neajunsuri din partea conducerii BNM condiționează o inflație înaltă în țară? Dacă Președintele R.Moldova are dreptate și BNM nu poate controla inflația, nu ar fi timpul să schimbăm legea și să stabilim alte sarcini mai realiste pentru principala bancă a țării, de exemplu să organizăm un sistem eficient de finanțare a dezvoltării industriei în țară?

Anca Dragu: Obiectivul principal al băncii centrale este controlul prețurilor, stabilitatea prețurilor. Punct. Și acest lucru nu este negociabil. Și acesta este, de altfel, și obiectivul Băncii Centrale Europene. Acesta este rolul unei bănci centrale. Cred că trebuie să stabilim care este rolul băncii centrale. Apoi, banca centrală este acea care se asigură că avem un sistem bancar stabil, prin toate regulile de macro-prudențialitate și de supraveghere bancară. Adică, deponenții depun bani la bancă, banca este un intermediar, oferă credite sau plasamente, cumpără titluri de stat din acei bani. Banca Națională este cea care se asigură că regulile sunt foarte clare și banii pe care banca comercială îi administrează, banii dumneavoastră, sunt în siguranță. Și dumneavoastră când vreți să vă retrageți acest depozitul – vi-l retrageți în siguranță. Cum ar fi să vină banca să zică: „Nu știu, nu mai sunt bani. I-a furat cineva. S-au pierdut". Deci nu se poate. Atunci vine banca centrală, în orice țară, și pune reguli foarte clare, cum se desfășoară partea aceasta de activitate bancară și cum se păstrează sănătatea băncilor, a sectorului bancar în general. Banca Națională, de asemenea, administrează rezerva valutară a țării. Este o funcție extrem de importantă, pe care nu trebuie să o uităm. Pur și simplu, o țară trebuie să aibă o rezervă valutară, administrarea acesteia este costisitoare, dar este o condiție esențială a participării țării în circuitul ăsta financiar global. Deci, trebuie să ne uităm la rolul cu totul special pe care îl are Banca Națională. Da, toate acestea se întâmplă într-un context economic mai larg în care avem exporturi, avem investiții și putem influența, dar nu putem să ne abandonăm principiile, rolul, obiectivele esențiale. Aici eu sunt foarte fermă în aceste discuții, am tot revenit asupra obiectivelor, asta e rolul băncii: da, ne uităm la cum arată economia în termeni largi, dar nu trebuie , cum să spun, să distrugem toate reperele și toată filosofia din sistemul bancar.

Moldovalive.md: Având în vedere evoluțiile prezente, dacă ați avea o sumă mare de bani, i-ați plasa în sistemul bancar sau ați face o investiție în real estate?

Anca Dragu: Dați-mi voie să răspund ca un profesor, pentru că nu vreau să modelez piața cu exemple care poate sunt de context. În primul rând că este firesc să avem o tendință de economisire. Și știm foarte bine că

Moldova, și România, poate și alte țări din zonă, nu au această tendință de economisire. Se spune că ar trebui să ai puși de o parte bani pentru a-ți susține traiul timp de șase luni. Cam aceasta este o bugetare personală optimă -că fiecare este ministrul de finanțe propriu, al propriilor resurse. Deci, fiecare este ministru de finanțe. Acum, investițiile trebuie să fie cumva diverse, și așa, și așa. Exemplul dat de dumneavoastră sau întrebarea: real estate sau depozit, sau în titluri? Aici diferența este lichiditatea: dacă ai nevoie de bani foarte urgent și știi că într-un orizont de timp, de 2-3 ani sau într-un an, ai nevoie de niște sume, de sumele respective economisite, atunci, dacă cumperi un apartament, e mai greu să transformi apartamentul în bani. Adică lichiditatea acestei investiții este una foarte scăzută. Ceea ce, însă, vreau să spun, foarte important este, că fiecare economisește cu perspectiva de termen lung. Nu trebuie să ne uităm să arbitrajăm situații de moment. Pentru că nu .. omul nu se pricepe. Aceste plasamente, cele mai bune la un moment, le fac firmele specializate. Sunt oameni care se ocupă cu asta, din asta trăiesc. Dar fiecare om la el în familie trebuie să aibă niște bănuți de o parte pentru a se asigura că dacă, Doamne ferește, își pierde serviciul, are cum să trăiască câteva luni, dacă ai evenimente neplăcute le poți face față. Desigur, dacă ne uităm la modelul american, ei merg foarte mult pe asigurări: și asigurări de viață, și asigurări de sănătate, este un alt sistem, ei merg mai puțin pe economisirea aceasta de genul depozite bancare sau plasamente în titluri. Dar pe asigurări - acestea îți dau confortul că orice nouă nevoie apare, cineva îți plătește. Să revin la întrebare. E bine să ai un portofoliu diversificat. Și să ai și investiții lichide, și mai puțin lichide dacă ai nevoie de bani, cum spuneam e destul de greu să poți să vinzi un apartament și să îl transformi în lichiditate.

NordNews.md: Credeți că rezervele valutare ar trebui să fie folosite pentru proiecte de dezvoltare economică și de infrastructură, așa cum au sugerat cândva fostele autorități, considerând că Banca Națională ar sta degeaba pe un sac de bani?

Anca Dragu: Nu. Absolut nu. Spuneam că Banca Națională are funcții, rol, obiective bine stabilite. Rezerva valutară nu este a Băncii Naționale, ci este a țării în general, administrată de Banca Națională și trebuie să ne asigurăm că acea rezervă este corect dimensionată, dimensionată atât cu importurile, dar mai ales cu datoria externă după scadența rămasă pe un an de zile. Deci, sunt niște indicatori care dau dimensiunea acestei rezerve valutare, nu e că visează vreun guvernator sau vreun angajat al unei bănci peste noapte ceva. Deci, este o evaluare care se face cu foarte mare responsabilitate, iar banca centrală administrează această rezervă. Nu, ea nu se poate folosi pentru un alt scop.

Vă propun în continuare să revenim la priorități și în acest sens aș invoca o declarația a dvs. Ați vorbit despre pregătirea sectorului bancar pentru nevoile de cofinanțare legate de fondurile UE de preaderare. Vă rog să elaborați un pic asupra acestei priorități?

Anca Dragu: Da. Îmi amintesc anul 2009-2010, România se confrunta cu o criză financiară foarte gravă, mai profundă, mai grea decât în alte țări din regiune, din varii motive. În acel moment oamenii se întrebau de ce cei 20 de miliarde de euro care stăteau la Bruxelles practic alocați în aceste fonduri de coeziune nu vin în țară și în același timp România semna un acord de împrumut cu instituțiile financiare internaționale de 20 de miliarde. Am avut atunci discuții cu băncile, cu autoritățile de management și am constatat ceva foarte ciudat, că evaluările pe aceste aplicații de credit se făceau de către autoritățile de management de ce ține de fonduri europene, pe anumite criterii și indicatori, de către bănci pe alte criterii, alți indicatori. Ca atare, o firmă care voia să ia, să facă apel la un împrumut nerambursabil, un grant, trebuia să vină și cu o parte de cofinanțare. Când se ducea cu un set de indicatori la autoritatea de management, la bancă pentru cofinanțare, banca îl judeca altfel. Cu siguranță comparam mere cu pere la acel moment. Acest lucru nu trebuie să se întâmple în Moldova. De la această fază trebuie să ne uităm la condițiile pentru granturi, la condițiile de creditare și să ne asigurăm că firmele sunt bancabile pentru cofinanțare. În felul acesta ajungem la această creștere naturală, firească, și sustenabilă a economiei, la reducerea dezechilibrelor externe ș.a. Deci, da, relația aceasta între bănci și companii trebuie să fie una foarte, foarte serioasă și să avem mereu în minte procesul de pre-aderare și contribuția companiilor și a băncilor la atragerea fondurilor europene. Aceste fonduri europene vin și către privat, și către instituțiile publice.

Moldova trebuie să adere la zona euro?

Anca Dragu: Conform tratatului UE, aderarea la zona Euro este un pas pe care orice țară membră a UE trebuie să-l facă, și vorbim aici despre integrarea economiilor. Uniunea Europeană înseamnă uniunea economică unde, da, economiile au un grad de similitudine, pot funcționa într-o uniune economică. Dar vine partea superioară de integrare, mai profundă, în care ești parte a uniunii economice și monetare, poți avea aceeași monedă, există niște criterii pentru a face parte dintr-o zonă monetară. Economiile, pe scurt, trebuie să fie cât mai asemănătoare. Eu dau acest exemplu cu apartenența la uniunea economică și la uniunea monetară: să luăm exemplul unei scări de bloc, toți cei care locuiesc pe o scară de bloc trebuie să aibă un comportament cât de cât asemănător. Dacă adâncim această integrare, ne uităm la o familie. În interiorul unei familii regulile sunt și mai serioase, chiar trebuie mult mai bine ajustate comportamentele membrilor familiei. Cam așa este și cu uniunea economică și cea monetară. Și cum spuneam, țările membre ale UE se presupune încă din tratat că vor ajunge la un nivel de integrare încât cât să ajungă și membre ale zonei Euro. Acum întrebarea este când e momentul potrivit? Și fiecare țară are un plan de aderare la zona Euro. Și am în minte exemplul Croației, am început discuția cu acest exemplu. Croația a avut un plan de aderare la Euro foarte bine pus la punct, foarte bine comunicat. Reprezentanții Croației au bătut Bruxelles-ul continuu și au arătat câte poate face țara și câte face țara de fapt, și au ajuns ca în 10 ani de la aderarea la UE să fie și membri în zona Euro - performanță extraordinară.

BUSINESS PAGES: Ce acțiuni concrete veți întreprinde în următoarele 6 luni pentru a recupera banii din miliardul furat? Și dacă vor fi concediați angajații BNM, ale căror nume apar în dosarele penale privind furtul miliardului, așa cum insistă deputații?

Anca Dragu: Angajații BNM care sunt inculpați în acest dosar deja au fost suspendați din funcție. Începând cu data de 31 ianuarie, aceste persoane au contractele suspendate conform Codului Muncii, art.76 lit. G. Ce altceva am mai făcut până acum? Colaborarea cu instituțiile statului înțeleg că este una foarte bună acum și deja facem o evaluare a cadrului legal pentru a modifica legislația în vigoare astfel încât să fie posibilă protejarea martorilor, protejarea avertizărilor de integritate, dar și, clar, eliminarea celor care aduc atingere reputației sectorului bancar. Și aici punctul meu de vedere a fost unul foarte clar, nu fac decât să exprim abordarea europeană, abordarea internațională: când vine vorba despre sectorul bancar, despre o bancă, Banca Națională, contează foarte mult pe principiul de reputație. Adică și legea este făcută așa încât nu aștepți decizia finală a instanței, ci din momentul în care o persoană ajunge să fie inculpată, mai ales într-un caz atât de răsunător, trebuie izolată, cel puțin suspendarea contractului. Și, da, și în Moldova cadrul legal permitea acest lucru. Și eu l-am aplicat.

Mold-Street.com: Cum aveți de gând să gestionați situația cu angajații BNM aflați sub anchetă, dar care nu au încă o sentință, reieșind din prezumția de nevinovăție?

Anca Dragu: Asta am explicat, că este vorba că în momentul în care un angajat este în conflict cu instituția, nu mai poate sta în instituție. Iar cadrul legal, cel din Moldova permite acest lucru. Repet, art.76 lit. g din Codul Muncii. Deci, nu se întâmplă o asemenea situație la nicio instituție - să ai un angajat care este inculpat, este în proces împotriva instituției și acela să aibă în continuare acces în instituție. Trebuie să înțelegem că vorbim despre principii. Îmi pare foarte rău, vorbim despre oameni și mă simt destul de inconfortabil, că totuși sunt niște oameni, dar noi aicea trebuie să clarificăm niște principii. Și, da, într-adevăr aceste măsuri ar fi trebuit să fie luate mai demult tocmai pentru a asigura această credibilitate a sistemului.

Încă câteva întrebări înainte de a trage linie. Sustenabilă, verde, inteligentă, incluzivă – pe ce ar trebui să cadă accentul în 2024 în economie?

Anca Dragu: Acestea sunt caracteristicile creșterii economice și trebuie să fie toate laolaltă. Trebuie să fie sustenabilă, adică nu crești un an, doi și apoi cazi pe minus. Trebuie să crești partea de know-how, digitalizare și Moldova face o chestie foarte bună aici. Cu protejarea mediului, cu asigurarea faptului că

planeta rămâne și pentru copii noștri și nepoții noștri, deci toate deodată. Și incluzivă, pentru toată lumea.

Cum se prezintă pentru dvs. provocările, interne și externe, care vă așteptați să existe în 2024?

Anca Dragu: Contextul geopolitic este unul dificil, eufemistic spus și tocmai de aceea Moldova trebuie să aparțină acestei familii mari europene care să-i asigure stabilitate, protecție, prosperitate. Deci, contextul politic este cel mai dificil: avem la granițe un război, războiul hibrid de asemenea este în derulare, războiul informațional este unul la care trebuie să fim extrem de atenți. Sunt foarte multe pericole. Cred că anul 2024 este un an poate mai dificil decât 2023, dar nu atât de dificil ca 2022 să spunem, adică dacă este să facem o comparație între acești trei ani. Provocările interne țin, în general, de ciclul politic care are o influență asupra economiei. Eu sper să fie o influență cât mai redusă. Știm că 2024 este un an cu provocări politice și mai mult din jumătate din planetă votează în 2024, iar votul din alte țări va influența, cu siguranță poate, destinul multor țări terțe. Deci, contextul geo-politic, iar pe intern trebuie noi să ne facem treaba și să convingem investitorii că Moldova este o destinație foarte bună pentru investiții.

Dacă aș mai căuta un avantaj, dna Dragu, pe care îl aveți, acela ar fi că ați lucrat într-un sistem financiar deja și cunoașteți îndeaproape activitatea unei bănci centrale, a unui minister al finanțelor, adică instituții-cheie dintr-un sistem financiar. Ce lecții poate ar fi de preluat? Ce priorități poate v-ați trasa rezultate din aceste experiențe?

Anca Dragu: Din toate aceste experiențe, că s-au strâns vreo 27-28 de ani de muncă, cred că e foarte important să ne uităm la principii și reguli. Apoi e foarte important să ai echipe și să le dai forță echipelor cu care lucrezi, pentru că până la urmă resursa umană este cea mai valoroasă. Și sunt în acest proces acum la BNM, să cunosc colegii, să dau încredere acestei echipe. O altă concluzie este dialogul, dialogul pe care instituția pe care o conduci, fie că este bancă centrală, minister, senat, dialogul pe care să-l aibă cu stakeholder-ii, cu toți cei cu care interacționezi, și tocmai de aceea deja am avut multe întâlniri, programul este unul destul de intens, pentru că trebuie să avem acest dialog cu toți cei pe care îi influențăm prin deciziile noastre, să înțelegem care este rolul și impactul deciziilor și acțiunilor băncii asupra vieții fiecăruia, fie că e o persoană, fie că e o companie, o bancă. Deci, da, oameni, procese, dialog, cam aceste sunt lucrurile pe care eu le-am învățat. Bun, știm cum să calculăm rezerva valutară, chestii tehnice, dar cred că după atâția ani de experiență, trebuie să ne uităm puțin și la soft skills, că desigur cunoștințele pe fondul la acestea, nu se discută, sunt acolo.

DESPRE BANI PE SCURT:

Avem o rubrică despre bani pe scurt în acest podcast. O rubrică cu întrebări scurte și cu răspunsuri la fel de scurte și în rubrica aceasta dăm de obicei sfaturi practice pentru cetățeni. Să începem.

Anca Dragu: Ok.

Ce e bine să faci cu banii?

Anca Dragu: Să-i câștigi, să economisești și să nu uiți că fiecare leu îl câștigi odată și se cheltuiește tot o singură dată.

Ce înseamnă fonduri de preaderare?

Anca Dragu: Înseamnă că eforturile țării de a se alinia regulilor și rigorilor europene, pentru că vorbim de reguli mai serioase, aceste eforturi sunt însoțite și de resurse financiare. Ideea este că nivelul de trai al țărilor europene trebuie să fie cât de cât asemănătoare și atunci începe acest proces de convergență, care are nevoie de reguli și de bani. Și asta înseamnă capitole de negociere și fonduri de preaderare.

Care poate fi contribuția-cheie a UE în dezvoltarea sistemului financiar al Moldovei?

Anca Dragu: Reguli și bani.

Ce ar trebui să facă Moldova pentru a atrage mai mulți investitori?

Anca Dragu: Cred că deja această deschidere a negocierilor pentru aderare a pus Moldova pe lista de investiții pentru investitori. Trebuie să se asigure că nu se abate de la acest drum european.

Ce înseamnă independența unei băncii centrale?

Anca Dragu: Înseamnă că decide asupra acestor măsuri de politică monetară, de a administra rezerve, de ceea ce vorbeam mai devreme, dar înseamnă că vine și cu foarte multe obligații de transparență, de responsabilitate. Adică independența trebuie însoțită de responsabilitate și transparență.

De la ce vârstă trebuie să înceapă educația financiară?

Anca Dragu: De foarte mici. De exemplu, când spune copilul că vrea nu știu ce să-i cumperi, nu e de ajuns să-i spui „n-am bani", trebuie să explicăm că cu acei bani pe care am cumpăra nu știu ce jucărie, putem cumpăra o altă jucărie, sau o pereche de pantofi, și asta e educație financiară. Economia are la bază aceste opțiuni. Educația financiară începe de acasă și începe prin faptul că părinții explică copiilor care e relația cu banii. Cam prin această prismă începe educația financiară.

Un sfat pentru tinerii care doresc să investească?

Anca Dragu: Da, să investească. Și să aibă un portofoliu diversificat, și să țină cont de rapiditatea cu care poate să ajungă la lichiditatea acestor portofolii. Deci, pe titluri de stat, și Ministerul Finanțelor cred că va fi activ anul acesta pe emisiuni către populație, pe bursă, pe depozite bancare.

Când vom avea în Moldova o bursă ca în occident?

Anca Dragu: Vom avea. Și sunt discuții, știu că sunt discuții cu Bursa de Valori din București (BVB) pentru a întări capacitatea bursei din Moldova. Și de asemenea pentru a avea o colaborare și de tranzacționare cu BVB.

Acest podcast se numește Dă sens banilor. Ce înseamnă să dai sens banilor?

Anca Dragu: Înseamnă să înțelegi efortul pe care îl faci pentru a-i câștiga și efortul pe care îl faci ca să ai grijă de ei. Pentru că dacă îi câștigi ușor, îi cheltuiești ușor, dacă îi câștigi mai cu muncă, atunci trebuie să fim atenți cum cheltuim fiecare bănuț.

Mulțumim. Mulțumim, Dna Dragu, pentru participarea la acest podcast. Vă mai așteptăm. Mult spor.

Anca Dragu: Eu vă mulțumesc.

Метки

podcast [2]

podcast Anca Dragu [3]

podcasturi [4]

podcastul Anca Dragu [5]

podcastul [6]

Guvernatoarea BNM Anca Dragu răspunde la întrebările presei și își prezintă prioritățile [7]

Источник УРЛ:
https://bnm.md/ru/node/66522

Ссылки по теме:

[1] https://bnm.md/ro/content/podcasturi [2] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=podcast [3] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=podcast Anca Dragu [4] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=podcasturi [5] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=podcastul Anca Dragu [6] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=podcastul [7] https://bnm.md/ru/search?hashtags[0]=Guvernatoarea BNM Anca Dragu răspunde la întrebările presei și își prezintă prioritățile